

Edukacja przez sztukę

Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Dziecko i sztuka w kontekście wczesnej edukacji”

Sławomir Iwasów, Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli

Główny cel Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Dziecko i sztuka w kontekście wczesnej edukacji”, która odbyła się w dniach 15–16 października tego roku na Wydziale Humanistycznym US, stanowiła pogłębiona refleksja nad wpływem aktywności artystycznej na edukację najmłodszych uczennic i uczniów. Tezę szczecińskiego spotkania dałoby się zawrzeć w takim stwierdzeniu: dzieci rozwijają swoje zdolności znacznie lepiej, jeśli ich edukacja przebiega w środowisku umożliwiającym swobodną ekspresję artystyczną. Ponadto, dzięki przygotowywaniu do umiejętnego wykorzystania zdolności artystycznych już od najmłodszych lat, dzieci w przyszłości stworzą wrażliwe oraz świadome swoich potrzeb i możliwości społeczeństwo.

W sympozjum o niemałym zakresie – wygłoszono bowiem ponad czterdzieści referatów w kilku sekcjach – wzięli udział zarówno naukowcy związani z Uniwersytetem Szczecińskim, a przede wszystkim z Instytutem Pedagogiki, jak i licznie zgromadzeni goście z różnych ośrodków badawczych z kraju i zza granicy. Obradom plenarnym i dyskusjom w sekcjach towarzyszyły także zajęcia warsztatowe: teatralne, taneczne, wokalne oraz architektoniczne, które poprowadzili wykwalifikowa-

ni pedagodzy z wieloletnim doświadczeniem oraz specjaliści w wymienionych dziedzinach. Konferencji przysłuchiwało się około 700 osób.

Obrady plenarne otworzyła dr hab. Urszula Chęcińska, prof. US, kierownik Katedry Wczesnej Edukacji Instytutu Pedagogiki US, organizatorka konferencji, która odczytała list Joanny Kulmowej, szczecińskiej poetki, adresowany do kadry naukowej, nauczycieli, a przede wszystkim do dzieci będących podmiotami rozważań naukowych i namysłu nad kierunkami rozwoju edukacji przez sztukę. Autorka listu stwierdziła, że to właśnie przez sztukę najlepiej doświadczamy złożoności i piękna świata i w związku z tym należy rozwijać zamięłowanie do niej już od najmłodszych lat.

W dalszej części gości przywitali kolejno dr hab. Barbara Kromolicka, prof. US, dziekan Wydziału Humanistycznego, oraz Krzysztof Soska, wiceprezydent Szczecina. Dziekan Kromolicka, oprócz krótkiego przedstawienia osiągnięć naukowych Wydziału Humanistycznego, zwróciła uwagę, że temat konferencji nie ogranicza dyskusji jedynie do edukacji czy wychowania, ale otwiera się na możliwości interdyscyplinarnej debaty – pedagogika ma bowiem znacznie szersze aspiracje, wykraczające poza sztywne ramy dyscypliny. Prezydent Soska potwierdził słowa profesor Kromolickiej, prezentując osiągnięcia szczecińskich instytucji (teatrów, filharmonii, muzeów) w zakresie edukacji artystycznej dzieci.

Część oficjalnego powitania gości uświetnił krótki występ zespołu dziecięcego z Przedszkola Publicznego nr 74 im. Małych Przyjaciół w Szczecinie – przedszkolaki recytowały wiersze i śpiewały piosenki, których teksty zwracały uwagę na radość, jaka płynie z poznawania rzeczywistości poprzez aktywność artystyczną.

W pierwszej części obrad plenarnych zaplanowano następujące referaty: *O sztuce dla dziecka i talencie pedagogicznym* (dr hab. Urszula Chęcińska,

prof. US), *Teoretyczne i praktyczne aspekty rozwoju edukacji artystycznej* (dr hab. Zbigniew Romańczuk, prof. AS), *Jakość edukacji – nauczyciele jako przewodnicy w procesie uczenia się dziecka/ucznia* (prof. dr hab. Irena Adamek z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie), *Od kreatywności do metakompetencji tworzenia – model edukacji dzieci w najmłodszym wieku szkolnym* (dr hab. Janina Uszyńska-Jarmoc, prof. UwB), *Wielowymiarowość artystycznej twórczości – dziecko w poszukiwaniu mikro- i makroświata* (dr hab. Hanna Krauze-Sikorska, prof. UAM), *Dlaczego sztuka – plastyka jest potrzebna dziecku w edukacji?* (dr hab. Urszula Szusćnik, prof. UŚ), *Genealogia. Artefakty dawnej sztuki jako inspiracja dla młodego twórcy* (dr hab. Waldemar Wojciechowski, prof. AS). To jedynie wycinek bardzo bogatej i interesującej oferty konferencyjnych referatów. Przy tym ten wstęp miał za zadanie – co można zrekonstruować, analizując poszczególne tematy – wprowadzić w tematykę konferencji i pobudzić do dyskusji w szerszym, humanistycznym kontekście edukacji.

Dwa pierwsze referaty wskazały kierunki możliwej dyskusji nad rolą sztuki w edukacji: wystąpienie profesora Romańczuka, który przedstawił działalność Akademii Sztuki w Szczecinie, oraz prezentacja profesora Adamek z Krakowa, skupiająca się na pilnej potrzebie przeformułowania nastawienia do funkcji, jakie pełni współczesny nauczyciel.

Referat profesora Romańczuka dotyczył edukacji artystycznej, będącej głównym filarem rozwoju człowieka – zarówno w wymiarze osobistym, jak i społecznym. Prelegent omówił nurty kształcenia przyszłych nauczycieli i edukatorów na przykładzie Akademii Sztuki w Szczecinie. Kształcenie studentów w tym zakresie wydaje się ważne, ponieważ – jak podkreślił Romańczuk – nauczyciele przedmiotów artystycznych muszą być nie tylko dobrze wykształceni kierunkowo, ale także zdobywać nie mniej istotne kompetencje społeczne, na przykład z zakresu komunikacji interpersonalnej. Przy czym referent zwrócił uwagę, że zarówno edukacja artystyczna, jak i kształcenie edukatorów powinno mieć wymiar ustawiczny – kształcenie artystyczne trwa bowiem przez całe życie.

Wystąpienie profesora Adamek dotyczyło, w najogólniejszym sensie, jakości edukacji artystycznej, choć nie było jednakowoż pozbawione uniwersalnych stwierdzeń dotyczących oświaty – referentka mówiła bowiem o pilnej potrzebie zmiany podejścia do kształcenia artystycznego, ale i edukacji jako pewnej całości, która musi odpowiadać na wezwania nowoczesności. Cytując Stanisława Dyłaka, poznańskiego profesora pedagogiki, Adamek

posłużyła się pojęciem „cyfrowego szarpnięcia”, które – zarówno nauczycielom, jak i osobom odpowiedzialnym za wspomaganie rozwoju zawodowego kadr oświatowych – musi dać do myślenia. Oznacza to między innymi tyle, że nauczyciel nie może ścigać się z postępem technologicznym, ponieważ zawsze będzie skazany na dydaktyczne niepowodzenia. Jak zatem może sobie poradzić? Zdaniem Adamek, każdy nauczyciel powinien, o ile to możliwe, być „przewodnikiem” uczniów po świecie pełnym bodźców płynących między innymi za pośrednictwem mediów.

Edukacja artystyczna posiada tę zaletę, że – według profesora Adamek – uwrażliwia na owe bodźce, pozwala dokonywać racjonalnych ocen i budować własne systemy wartości. Poza tym współczesna kultura, a także przemiany społeczne, wymagają zupełnie innego niż dotychczas spojrzenia na edukację – dlatego, jak podkreśliła referentka, trzeba przeformułować nauczycielskie powinności, a więc to nie stanie przy tablicy, ale nauka przez doświadczanie świata staje się coraz bardziej potrzebna. Sens takiego działania oddaje pojęcie „giętkości dydaktyki”, ukute przez Stanisława Bortnowskiego, polonistę i dydaktyka literatury. Podsumowując swoją wypowiedź, profesor Adamek podkreśliła, że do przeprowadzenia efektywnych zmian w edukacji – które będą dobre nie tylko dla trwałości systemu, ale przede wszystkim właściwe dla lepszego rozwoju najmłodszych uczniów – „Potrzebny jest mądry nauczyciel, który kocha to, co robi”.

Konferencji towarzyszyły także przedsięwzięcia artystyczne – w przerwach można było podziwiać trzy wystawy przygotowane przez artystów i wykładowców Akademii Sztuki w Szczecinie oraz wystawę prac uczniów z niepublicznej szkoły Ars Atelier w Szczecinie.

Fot.
Michał Orowicz